

Dariusz Korczakowski

Lokaty inwestycyjne – źródło nieograniczonych dochodów ?

marzec 2004

Dokonywane przez banki zmiany w ofercie produktowej dla Klientów zamożnych zmierzają w podobnym kierunku. Jeszcze do niedawna w ofercie dla tego segmentu wiodącym produktem depozytowym były lokaty bankowe. Ale spadek ich dochodowości spowodował, że w ostatnim czasie Klienci chętniej wybierali różnego rodzaju papiery dłużne oraz bezpieczne fundusze inwestycyjne. Obecnie, gdy koniunktura na rynkach kapitałowych poprawia się, bankowcy oferują Klientom bardziej wyrafinowane produkty powiązane z rynkiem kapitałowym. Samodzielne operowanie na tym rynku może być dla przeciętnych Klientów z segmentu Private Banking niemożliwe – banki przygotowały więc nowy typ produktu **lokata inwestycyjną** – która łączy elementy typowej lokaty bankowej z inwestycjami na rynku kapitałowym.

Opis produktu.

Konstrukcja produktu oparta jest na lokacie terminowej, w której wartość wypłacanych odsetek uzależniona jest od zdarzeń mających miejsce na rynku kapitałowym. Połączenie dwóch instrumentów finansowych (lokata + udział w zmianach na rynku kapitałowym) ma na celu zwiększenie opłacalności inwestowania wraz z minimalizowaniem ryzyka wynikającego z inwestycji na rynkach kapitałowych. Główną zaletą lokat inwestycyjnych jest to, że zazwyczaj banki gwarantują zwrot całości powierzonego kapitału, dodatkową stopę zwrotu z lokaty w postaci odsetek oraz przy sprzyjającej koniunkturze na giełdach – osiągnięcie dodatkowych zysków.

Jako podstawę do wyliczenia dodatkowych zysków przyjmuje się zwykle wartość indeksów giełdowych, przy czym w większości są to indeksy zagraniczne (np. S&P 500, DJ Industrial, DJ Eurostoxx 50 itp.). Jednocześnie bardzo często udział Klienta wynosi mniej niż 100% wzrostu indeksu – zwykle kształtuje się on od 30 do 80%. Zatem w wypadku wzrostu indeksu Klient otrzymuje określony w umowie udział we wzroście indeksu. Lokaty inwestycyjne są sprzedawane w drodze subskrypcji – okres ich nabywania jest ograniczony i wynosi do 1 m-ca. Dana lokata inwestycyjna może być oferowana w danej subskrypcji w kilku wariantach – np. Klient może mieć możliwość wyboru lokaty z wyższym oprocentowaniem gwarantowanym przy jednocześnie mniejszym udziale w zysku wynikającym z kształtowania się indeksów lub odwrotnie – Klient może otrzymać lokatę z niższym oprocentowaniem gwarantowanym, ale jego udział w zysku wynikającym ze wzrostu indeksu giełdowego będzie wyższy.

Z punktu widzenia Klienta – deponuje on w Banku środki na lokacie inwestycyjnej (zwykle średnio- lub długoterminowej: 2-5 lat) a następnie:

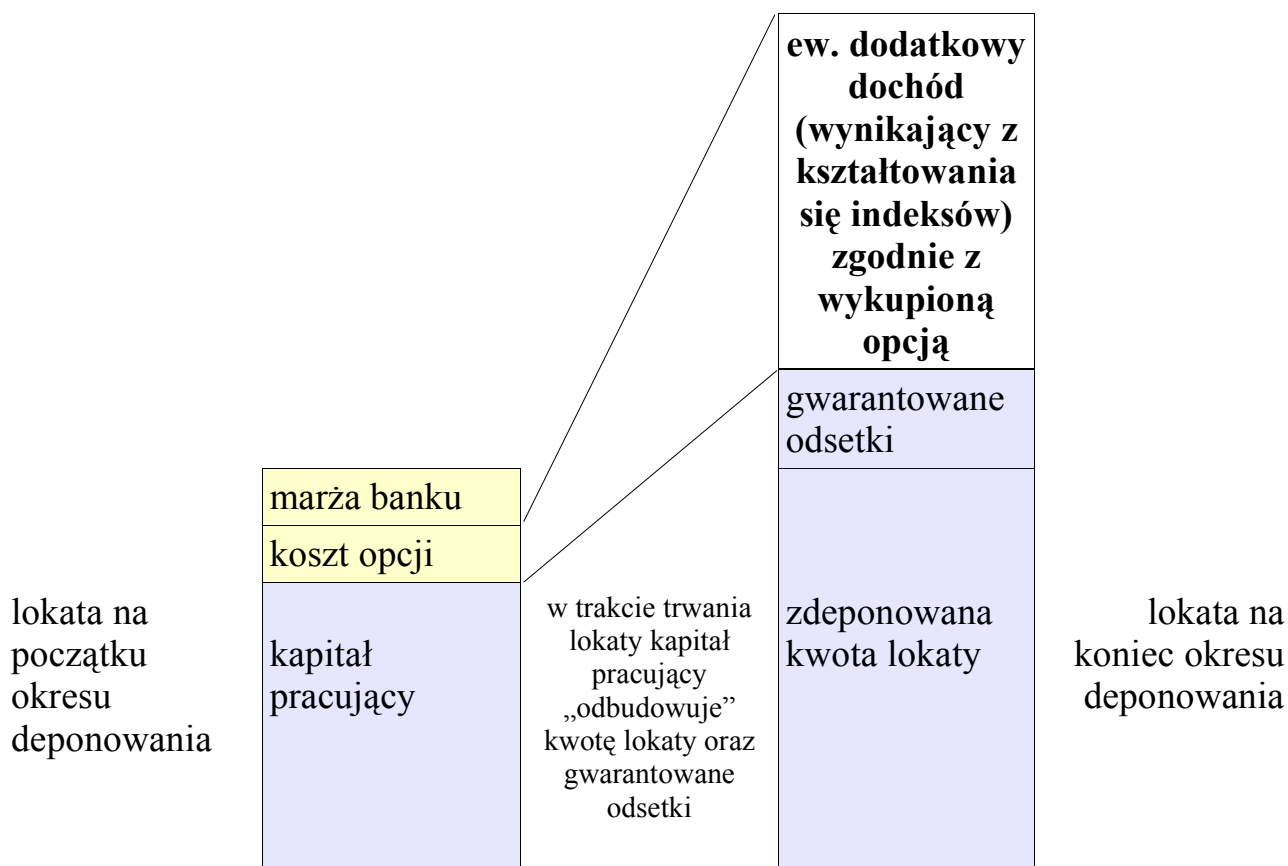
I. O ile dotrzymaniu terminu trwania lokaty to otrzymuje:

- a) **gwarantowany zwrot kapitału**,
- b) ew. **gwarantowane odsetki od kapitału** (zwykle jest to niewielki procent w stosunku do stóp rynkowych)
- c) ew. **dodatkowe zyski**- w wypadku ukształtowania się indeksów na odpowiednim poziomie – stosownie do zapisów umownych.

II. O ile nie dotrzymaniu terminu trwania lokaty to:

- a) otrzymuje zwrot kapitału depozytu **poniższy o ew. opłatę za zerwanie lokaty**,
- b) **nie otrzymuje odsetek** gwarantowanych ani dodatkowych zysków.

Z punktu widzenia Banku – za część środków zdeponowanych przez Klienta Bank dokonuje zakupu opcji na dany indeks. Ze względu na fakt, że w drodze subskrypcji zwykle banki zbierają dosyć znaczną kwotę pieniężną mogą one dokonać zakupu opcji za atrakcyjną cenę (na lepszych warunkach niż indywidualny inwestor). Pozostała kwota lokaty pracuje tak jak zwykła lokata bankowa – odbudowując kapitał i gwarantowane odsetki. W dniu umownego zakończenia lokaty – zwraca on Klientowi kapitał lokaty wraz z gwarantowanymi odsetkami lub dodatkowym zyskiem w zależności od tego, która wartość jest wyższa. Czasami banki wypłacają zarówno odsetki gwarantowane jak i dodatkowe zyski. Natomiast w wypadku, gdy Klient zerwie lokatę przed terminem umownym – Bank nie wypłaca gwarantowanych odsetek i obciąża Klienta opłatą ściśle związana z upływem czasu (przez jaki kapitał pracował) i ceną opcji – tak więc może się zdarzyć, że Klient nie otrzyma całości lokaty. Zależność tę można pokazać na schemacie:

Jak widać z powyższego schematu w dniu rozpoczęcia trwania lokaty (po zakończeniu subskrypcji) od ulokowanego depozytu odejmowane są środki z przeznaczeniem na zakup opcji (na indeksy określone dla danej lokaty) oraz marża banku. Następnie pozostały kapitał „odpracowuje” kwotę depozytu i gwarantowane odsetki – stąd niższa w porównaniu do lokat tradycyjnych wysokość oprocentowania oraz dłuższy okres trwania lokaty (kapitał musi mieć czas by odrobić pierwotną lokatę wraz z odsetkami). O ile więc Klient zerwie lokatę przed terminem Bank de facto wypłaca „odchudzony” kapitał lokaty (ew. oddając część swojej marży). Produkt ten jest bardzo zyskowny dla Banków – marża zwykle jest wyższa niż w wypadku tradycyjnych lokat bankowych – dodatkowo Bank nie ponosi żadnego ryzyka związanego z lokatą – ew. ryzyko częściowo jest przerzucone na Klienta. Ryzyko może być tylko związane z faktem, że produkt ten zakupią nieodpowiedni, nierozumiejący mechanizmu jego działania Klienci – którzy bądź zerwą go przed terminem (i stracą część kapitału) bądź nie osiągną spodziewanych zysków. Trzeba też podkreślić, że w tego typu lokatach Bank nie inwestuje środków na giełdzie – a tylko wykorzystuje instrumenty pochodne z rynku kapitałowego.

Przykładowa oferta lokat inwestycyjnych:

Na polskim rynku usług bankowych lokaty inwestycyjne (kolejne ich emisje) oferują m.in. następujące banki:

- BRE Bank SA – Lokata INDEKS
- Bank Pekao SA – Lokata EUROGWARANCJA,
- Kredyt Bank SA – Lokata EKSTRALOKATA,
- Bank BPH – Lokata EUROZYSK,
- Bank Zachodni WBK SA – Lokaty EURO INDEX i AMER INDEX
- Citibank SA – Lokata INWESTYCYJNA

Przykładowe warunki funkcjonowania lokat inwestycyjnych przedstawia poniższa tabela:

Bank	Bank Pekao SA	Bank BPH SA	BZ WBK SA
nazwa lokaty	Eurogwarancja III	EUROZYSK	AMER INDEX 100%
min. kwota lokaty	10.000 PLN	5.000 PLN	5.000 PLN
czas trwania	3 lata: kwiecień 2002 – kwiecień 2005	3 lata: październik 2003 - październik 2006	2 lata: marzec 2004 – marzec 2006
gwarantowane oprocentowanie (za cały okres)	10,00%	4,00%	brak
indeksy na których oparta jest lokata	od wartości jednostek funduszy Core European Equity i U.S. High Yield Corporate Bond (po 50%)	Dow Jones Eurostoxx 50, WIG-20 (po 50%)	Standard&Poor's 500
wysokość udziału oprocentowania lokaty we wzroście indeksów	80,00%	30,00%	100,00%
koszty związane z zerwaniem lokaty	utrata odsetek	utrata odsetek, dodatkowa opłata	utrata odsetek, dodatkowa opłata

Oplacalność lokaty inwestycyjnej.

Lokaty inwestycyjne nie są produktem uniwersalnym i skierowane są do określonej grupy Klientów. Chodzi tu o Klientów, którzy chcieliby zainwestować na giełdzie, ale brakuje im niezbędnej wiedzy czy doświadczenia, by inwestować samemu. Dzięki lokacie bankowej mogą oni poczuć się jak gracze giełdowi. Należy przy tym pamiętać, że w odróżnieniu od bezpośrednich inwestycji giełdowych, o ile dotrzymają oni terminu umownego zakończenia lokaty mają gwarancję zwrotu zainwestowanego kapitału. Zauważmy jednak że, przy korzystnej koniunkturze, nasze zyski będą mniejsze niż przy samodzielnym trafnym inwestowaniu w warunkach hossy.

Przed podjęciem decyzji o zainwestowaniu wolnych środków w lokatę inwestycyjną powinniśmy zastanowić się przede wszystkim, czy możemy sobie pozwolić na to, aby nasz kapitał był zablokowany przez cały okres trwania lokaty, a więc przez 2 do 5 lat. Ewentualne wycofanie

środków z lokaty inwestycyjnej, przed terminem umownym, oznacza zwykle dużo większe straty, niż wycofanie środków z typowej lokaty bankowej. Przy zerwaniu lokaty inwestycyjnej klient traci oczywiście prawo do odsetek gwarantowanych i zysków dodatkowych, a do tego w wielu przypadkach – również do części zdeponowanych środków (opłata za zerwanie lokaty).

Wysokości gwarantowanego oprocentowania z lokat inwestycyjnych podawane w materiałach reklamowych (i oczywiście w umowach) dotyczą całego okresu trwania lokat (a więc np. trzech lat), a nie są podawane w ujęciu rocznym – to chwyt marketingowy stosowany przez większość banków. Jeśli więc porównamy oprocentowanie przykładowej lokaty (np. EUROZYSK – Banku BPH – 4% za okres 3 lat) z typowym oprocentowaniem lokat (ok. 4% w skali roku) – to widzimy wyraźną różnicę. Jest to jednak cena za ew. uczestnictwo w dodatkowych dochodach (a tak naprawdę cena opcji).

Co do dodatkowych zysków, to Klient decydując się na założenie lokaty inwestycyjnej powinien zdawać sobie sprawę z faktu, że bank poza gwarantowanymi odsetkami z lokaty nie gwarantuje dodatkowego zysku – zależy on wyłącznie od kształtowania się wartości np. Indeksów. Jeśli w ulotkach reklamowych dotyczących danej lokaty inwestycyjnej bank prezentuje wykresy i wyliczenia – to dotyczą one danych historycznych i nigdy nie są gwarancją w odniesieniu do reklamowanej lokaty inwestycyjnej.

Z drugiej jednak strony lokata daje możliwość uczestniczenia we wzrostach indeksów (co prawda w ograniczonym zakresie – wynikającym z warunków lokaty). Samodzielnie taka inwestycja jest obciążona ogromnym ryzykiem. Indywidualny zakup opcji na indeksy jest kosztowny i wymaga znacznych środków finansowych (bariera wejścia na rynek) – wiąże się również z ogromnym ryzykiem – o ile indeksy nie wzrosną nasze prawa wynikające z zakupu opcji są nic nie warte. Należy zwrócić też uwagę na sposób wyliczania wartości indeksów – o ile liczone są średnie wzrosty indeksów („chwytane” w poszczególnych miesiącach czy kwartałach) – to nasz zysk będzie niższy niż bezwzględny wzrost indeksów. W wypadku liczenia wartości indeksów w oparciu o dwie krańcowe daty (rozpoczęcie i zakończenie lokaty) na wysokość naszych dodatkowych zysków mogą mieć wahania cen w dniach poprzedzających zakończenie lokaty (np. nagły spadek cen akcji). Należy też pamiętać, że opcje kalkulowane są przez specjalistów z uwzględnieniem prognoz rynkowych – i tylko zdarzenie nadzwyczajne powoduje extra dochody.

Podsumowując – wydaje się, że lokaty inwestycyjne są ciekawym nowoczesnym produktem dającym możliwość partycypacji we wzrostach giełdowych przy minimalnym ryzyku z tym związanym. Są one jednak przeznaczone dla Klientów zainteresowanych takim typem inwestycji, a nie dla szerokiego grona depozytariuszy. Z drugiej strony z tytułu lokat inwestycyjnych nie należy się spodziewać kolosalnych zysków – ze względu na fakt, że opcje kalkulowane są przez analityków, których zadaniem jest dobre wyszacowanie ich ceny.

Literatura:

„Lokaty inwestycyjne” <http://www.bankier.pl>, 2002-07-05

„Aktywne oszczędzanie z lokatami inwestycyjnymi”, <http://www.banki.wp.pl>, 2002-04-25

Materiały reklamowe i informacje ze stron www banków.

Zastrzeżenia:

Autor niniejszego artykułu nie ponosi żadnej odpowiedzialności za decyzje podjęte na podstawie lektury artykułu. Wszystkie zawarte w artykule dane mają jedynie charakter informacyjny i nie mogą być przedmiotem jakiegokolwiek odpowiedzialności autora artykułu. Wykorzystanie artykułu lub jego części może się odbyć za zgodą autora poprzez serwis www.privatebanking.pl.

Więcej artykułów z zakresu Bankowości Prywatnej / Private Banking / Wealth Management w serwisie internetowym www.privatebanking.pl.